

1. 5, 81, 14. Vgl. मेधा चाष्टगुणाश्रयाम् INDR. 4, 9. Uebertr.: अष्टोङ्गेनैव मार्गेणा (sc. धर्मस्य) विप्रुद्धात्मा समाचरेत् MBh. 3, 123 (vgl. 121). चिकित्सायामष्टाङ्गयाम् 2, 224. आयुर्वेदस्तथाष्टाङ्गः 442. अष्टाङ्गार्थ्य eine achtgliedrige Ehrengabe: आपः तीरे कुशाग्राणि दधि सर्पिः सतण्डुलाः । यवाः सिद्धार्थकाश्चैव अष्टाङ्गार्थ्यः प्रतीर्तितः ॥ इति तन्त्रे ॥ आपः तीरे कुशाग्राणि घृतं मधु तथा दधि । रक्तानि कर्करीराणि तथा रक्तं च चन्दनम् ॥ अष्टाङ्ग एष अर्थ्यो वै भावने परीकीर्तितः ॥ इति काशीखण्डम् । ÇKDr.

अष्टातय (von अष्टन्) adj. aus acht Theilen bestehend; n. pl. achterlei Dinge: एतस्मिंश्चमसे ऽष्टातयानि निषुतानि भवन्ति AIT. Br. 8, 5. — Vgl. अष्टतय.

अष्टदंष्ट्र = अष्टदंष्ट्र Verz. d. B. H. 23, 25.

अष्टादशभुजा (von अष्टादशन् + भुज) f. (achtzehnmig) N. pr. Çiva's Gemahlin H. ç. 56.

अष्टादशाङ्ग (अ + अङ्ग) m. ein bes. Decoct von 18 Ingredienzen Sukhabodha im ÇKDr. अष्टादशाङ्गकाय Verz. d. B. H. No. 982.

अष्टाध्यायी (von अष्टन् + अध्याय) f. Titel des 11ten Kāṇḍa des Çat. Br., weil es aus 8 Lectionen besteht, WEBER, Ind. Lit. 113. Verz. d. B. H. No. 195.

अष्टापद (अ + पद) 1) m. Spinne H. an. 4, 135. MED. d. 44. — 2) m. Wurm H. an. — 3) m. ein fabelhaftes Thier mit 8 Füßen (शरभ) TRIK. 2, 3, 2. 3, 3, 202. H. 1286, Sch. H. an. MED. — 4) m. eine Art Jasmin, = अष्टापदी H. an. — 5) m. Keil DHAR. im ÇKDr. — 6) m. der Berg Kailāsa H. 1028. — 7) ein getüfeltes Brett mit 8 Feldern zum Würfelspiel, m. n. AK. 2, 10, 46. H. 487. MED. n. TRIK. 3, 3, 202. Hār. 171. m. H. an. im comp. R. 1, 3, 12. अष्टापदेन HARIV. 6732. 6761. Lot. de la b. l. 363. — 8) Gold, m. n. AK. 2, 9, 96. MED. n. H. 1043. m. H. an. f. TRIK. अष्टापदिताष्टापदकुम्भेति: KUMĀRAS. 7, 10. — Im gaṇa अर्थर्चादि, der Wörter enthält, die zugleich m. und n. sind, findet sich auch अष्टापद; vgl. auch SIDDH. K. 251, b, 6.

अष्टर्षपाद् (अ + पद) 1) adj. f. षपदी achtfüßig, achttheilig RV. 1, 164, 41. वाचमष्टर्षपदीम् 8, 63, 12. त्वं नो अस्मि भारतामि वशाभिरुत्तमिः । अष्टर्षदीभिराहुतः (nämlich वाग्भिः oder रुग्भिः) 2, 7, 5. 8, 63, 12. AV. 5, 19, 7. 10, 1, 24. In der Sprache des Rituals wird so das trächlige Thier bezeichnet VS. 8, 30. ÇAT. Br. 5, 3, 3, 8. KĀTJ. Çr. 15, 9, 13. So nach SĀJ. auch RV. 2, 7, 5. अष्टनष्टपदी ÇAT. Br. 4, 3, 3, 12. — 2) f. षपदी gaṇa कुम्भपद्यादि zu P. 5, 4, 139. eine Art Jasmin (चन्द्रमल्ली) MED. d. 44.

अष्टापाद्य adj. achtfach: अष्टापाद्यं तु प्रूहस्य स्तेपे भवति कित्विषम् । षोडशैव तु वैष्यस्य u. s. w. M. 8, 337. KULL.: अष्टाभिरापद्यते गुणयत इत्यष्टगुणः कर्तव्यः (दाष्टः). Wohl eher aus अष्टन् + पाद.

अष्टारचक्रवत् (von अष्टन् - अर + चक्र) mit einem achtspeichigen Rade versehen, m. N. pr. ein Bein. Mañgucris TRIK. 1, 1, 20.

अष्टारय (अष्टन् + रय) m. N. pr. ein Sohn Bhlmaratha's HARIV. 1744. LIA. I, Anh. XXX.

अष्टावक्र (अष्टन् + वक्र) m. संज्ञायाम् P. 6, 3, 125, Sch. N. pr. ein Brahman, ein Sohn Kahodā's; sein Leben wird erzählt MBh. 3, 10599. fgg. तारितो ऽहं तया पुत्र सत्पुत्रेण महात्मना । अष्टावक्रेण धर्मात्मनित्या वै तारितो यथा R. 6, 104, 17. 18. VP. 617. fg. HARIV. LANG. I, p. 513. ein philosophischer Autor Verz. d. Pet. H. No. 98.

अष्टावक्रिय adj. von अष्टावक्र MBh. 1, 449. 3, Kap. 132—134 in der Unterschr.

अष्टाह (von अष्टन् + अह = अहन्) adj. achttägig: ein Soma - Opfer KĀTJ. Çr. 23, 3, 12.

1. अष्टि (von 1. अम्) f. Erreichung: इदं तयुज उत्तरमिन्द्रं शुभान्मयष्टये AV. 6, 34, 1. — Vgl. नर्दष्टि, व्यष्टि, समाष्ट.

2. अष्टि (von अष्टन्) f. N. eines Metrums von 64 Silben: उत्तराष्टिश्चतुःषष्टिः RV. Prāt. 16, 54. Beispiel ist RV. 2, 22, 1, wo sich die Vertheilung findet: 12, 16, 4 | 12, 16 || In der spätern Prosodie: jedes Metrum von 64 Silben COLEBR. Misc. Ess. II, 162. — Vgl. अष्टपष्टि.

अष्टिन् (wie eben) adj. achttheilig, achtsilbig: पादस्याष्टिनः RV. Prāt. 9, 15.

अष्ट्रा f. Stachel zum Antreiben des Viehes, Ochsenstachel: Zeichen des Ackerbauers (wie der Stab beim Brahmanen, der Bogen beim Krieger) KAUC. 80. प्रुनमष्ट्रमुदिङ्गय RV. 4, 37, 4. Werkzeug des Gottes Pūshan: या ते अष्ट्रा गोमोषशावणे पशुसाधिनी 6, 53, 9. अष्ट्रा पूषा शिथिरामुद्वीवन्त् 38, 2. Dem f. सष्ट्रिका MBh. 3, 642 entspräche im m. सष्ट्रक (von स + अष्ट्रा). Vgl. स्वष्ट्र. — Wohl von 1. अम्, vgl. zend. astrd und lith. akstinas.

अष्ट्रावृन् (von अष्ट्रा) adj. dem Stachel gehorchend, vom Stier RV. 10, 102, 8.

अष्ट्रिका s. u. अष्ट्रा am Ende.

अष्टि f. Samen (बीज) UṆĀDIK. im ÇKDr. Kern, Stein einer Frucht WILS. — Wohl verwandt mit अशन् und अश्मन्; davon abgeleitet sind wahrscheinlich अष्टीला und अष्टीवृत्. Auch an eine Zusammenstellung mit अस्थि, das aber n. ist, lässt sich denken.

अष्टीला f. 1) ein kugelförmiger Körper: लोहाष्टीला MBh. 1, 4494. 4500. fg. अष्टीलीला ÇAT. Br. 10, 3, 4, 3. 5 vermuthlich die runde kuchenförmig verdickte Narbe der Calotropis gigantea (अर्क 9.). — 2) runder Stein, Kiesel Suçr. 1, 23, 10. 101, 10. 2, 246, 18. — 3) Kern, Samenkorn MBh. 3, 10629. — 4) eine kugelige steinharte Anschwellung im Unterleibe, durch Meteorismus hervorgebracht, gewöhnlich वाताष्टीला Suçr. 1, 116, 4. 87, 3. 237, 11. fgg. 2, 44, 8. 323, 20. 324, 2. Sie heisst प्रत्यष्टीला, wenn sie eine Querlage hat, 1, 157, 20. 2, 44, 8. Im comp. auch mit kurzem अ 1, 217, 2: अष्टीलनुद्. — Wohl von अष्टि; vgl. auch काष्टकाष्टील.

अष्टीलिका (von अष्टीला) f. N. einer bestimmten Form von Eitergeschwüren, entstanden durch Eindringen giftiger Körper, Suçr. 1, 298, 14. 2, 123, 13.

अष्टीवृत् P. 8, 2, 12. Kniescheibe, Knie, m. n. AK. 2, 6, 2, 23. H. 614. Zu belegen nur das m. अष्टीवृत्ता परि कुत्तौ च देहत् RV. 7, 30, 2. ऊरुभ्यां ते अष्टीवृद्धा पार्श्वभ्यां प्रपदभ्याम् 10, 163, 4. AV. 9, 4, 12. 7, 10. कस्मान्नु गुल्फावधरावकृण्वन्नष्टीवृत्तावुत्तरौ पूरुषस्य 10, 2, 2. 9, 21. 11, 3, 45. 8, 14. AIT. Br. 2, 6. ÇAT. Br. 10, 3, 2, 10. 11, 2, 9. अष्टीवृत्तार्थः (beim Elephanten) TRIK. 2, 8, 37. अष्टीवृद्धं ÇAT. Br. 13, 8, 11. am Ende eines comp.: चत्वार्यष्टीवानि (Stamm अष्टीवृन्) 8, 3, 4. 5. 4, 2, 11. — Wird P. 8, 2, 12, Sch. von अस्थि Knochen abgeleitet; wir nehmen eine engere Verbindung mit अष्टी und अष्टीला an.